מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להבין מה ההבדל בין שוק תחרותי לשוק לא תחרותי
- להכיר מושגים כמו מונופול, קרטל ותיאום מחירים
- לדון בשאלה האם מהלך עסקי משתלם יכול להיות גם לא חוקי

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א׳ – הבנה בסיסית

1. ב – הקונה יכול לבחור ולהשוות מחירים
2. ב – חברה אחת ששולטת כמעט לבד בשוק
3. ב – החברות מסכימות ביניהן על מחיר במקום להתחרות
4. ב – כי אין יותר בחירה אמיתית והמחיר נקבע בלי תחרות
5. ב – תיאום מחירים
6. ב – רשות התחרות

חלק ב׳ – נכון או לא נכון

1. נכון – יותר חברות מתחרות על הלקוח
2. לא נכון – בלי תחרות אין לחיצה להוריד מחיר
3. לא נכון – גם אם זה משתלם לחברות, החוק אוסר על קנוניה
4. נכון – אין לה מתחרים שיאלצו אותה לשמור מחיר הוגן
5. נכון – הרווחיות לא קובעת את החוקיות, החוק שומר על התחרות

חלק ג׳ – השלמת משפטים

1. תחרותי
2. מונופול
3. תיאום
4. הגבלים העסקיים
5. צרכן

חלק ד׳ – התאמה

- 1 – ג (הרבה חברות, הקונה בוחר)
- 2 – א (חברה אחת שולטת לבד)
- 3 – ד (קבוצת חברות שמתאמות ביניהן)
- 4 – ה (הגוף שאוכף את החוק נגד תיאומים)
- 5 – ב (יכולת חברה להשפיע על המחיר)

חלק ה׳ – חשיבה והבעת דעה

1. התלמיד יסביר שרווחיות לחברה לא הופכת פעולה לחוקית, והחוק נועד להגן על תחרות ועל טובת הצרכן, גם אם החברות מרוויחות מכך
2. תשובה אישית המראה הבנה שבתחרות יש יותר בחירה, מחיר הוגן יותר ושירות טוב יותר

כרטיס יציאה – מה לחפש

- ציפייה לתשובה שמזכירה בחירה והשוואת מחירים לעומת שליטה של גורם אחד
- ציפייה להסבר שחברות מסכימות ביניהן על מחיר במקום להתחרות, מה שפוגע בצרכן
- ציפייה לדוגמה כמו קרטל או תיאום מחירים שפוגע בתחרות למרות הרווח לחברות

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח את השיעור בדיון קצר על חנות יחידה מול כמה חנויות באותו רחוב
- כדאי להדגיש שרווחיות עסקית אינה מבטלת את החובה לפעול לפי החוק
- ניתן להרחיב את הדילמה לדיון כיתתי קצר על גבולות בין תחרות הוגנת לתיאום אסור

דף תרגול: שוק לא תחרותי

דף התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בדף הזה לומדים מה זה שוק עם הרבה חנויות ומה זה שוק עם חנות אחת. לומדים גם מה זה כשחברות מסכימות ביחד להעלות מחירים.

מילון קטן:

שוק תחרותי	הרבה חברות מוכרות מוצר דומה, והקונה יכול לבחור
מונופול	חברה אחת שולטת כמעט לבד בכל השוק
קרטל	קבוצת חברות שמסכימות ביניהן בסתר על מחיר או תנאים
תיאום מחירים	כשחברות מסכימות ביחד להעלות או להוריד מחיר, במקום להתחרות
הגבלים עסקיים	שם החוק שאוסר על הסכמים פוגעים בתחרות בין חברות
כוח שוק	היכולת של חברה להשפיע על המחיר כי אין לה הרבה מתחרים
רשות התחרות	הגוף שאחראי לאכוף את החוק נגד הסכמים פוגעי תחרות
צרכן	האדם שקונה מוצר או שירות

1 חלק א׳ – הבנה בסיסית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מה טוב כשיש הרבה חנויות?

א) המחיר תמיד עולה ב) הקונה יכול לבחור ולהשוות מחירים ג) אסור לקנות אצל יותר מחנות אחת

ד) אין שום הבדל לקונה

2. מה זה מונופול?

א) הרבה חברות קטנות ב) חברה אחת ששולטת כמעט לבד בשוק ג) הנחה גדולה לצרכנים

ד) חוק נגד תחרות

3. מה קורה כשחברות מסכימות ביחד על מחיר?

א) החברות מתחרות חזק יותר ב) החברות מסכימות ביניהן על מחיר במקום להתחרות

ג) המחיר יורד תמיד לטובת הצרכן ד) זה מותר לגמרי בכל מצב

4. למה זה רע לצרכן כשחברות מתאמות מחיר?

א) כי המחירים יורדים מהר מדי ב) כי אין יותר בחירה אמיתית והמחיר נקבע בלי תחרות

ג) כי יש יותר מדי חנויות ד) כי זה מוריד את איכות השירות בלבד

5. איך קוראים למצב שבו כל החברות מעלות מחיר יחד?

א) תחרות הוגנת ב) תיאום מחירים ג) הנחת כמות ד) מכירת חיסול

6. מי בודק אם חברות שברו את החוק?

א) הצרכן לבדו ב) רשות התחרות ג) בעל החנות ד) עיתונאי

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	בשוק תחרותי יש בדרך כלל יותר אפשרויות בחירה לצרכן.	☐	☐
2	מונופול תמיד מוזיל את המחיר לצרכן.	☐	☐
3	תיאום מחירים בין חברות מתחרות הוא חוקי לגמרי אם זה משתלם להן.	☐	☐
4	כשחברה אחת שולטת לבד בשוק, יש לה כוח רב להשפיע על המחיר.	☐	☐
5	החלטה עסקית יכולה להיות משתלמת לחברה ועדיין להיות אסורה בחוק.	☐	☐

3 חלק ג' – השלמת משפטים

השלימו את המילה החסרה.

1. כאשר יש הרבה חנויות שמוכרות מוצר דומה, מדובר בשוק _____ .

2. כאשר חברה אחת שולטת כמעט לבד בשוק, קוראים לזה _____ .

3. כאשר חברות מסכימות ביניהן בסתר על מחיר, זה נקרא _____ מחירים.

4. החוק שאוסר על הסכמים פוגעי תחרות נקרא חוק ה_____ .

5. האדם שקונה מוצר או שירות בשוק נקרא _____ .

4 חלק ד' – התאמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. שוק תחרותי	___	**א.** חברה אחת שולטת לבד
2. מונופול	___	**ב.** יכולת חברה להשפיע על המחיר
3. קרטל	___	**ג.** הרבה חברות, הקונה בוחר
4. רשות התחרות	___	**ד.** קבוצת חברות שמתאמות ביניהן
5. כוח שוק	___	**ה.** הגוף שאוכף את החוק נגד תיאומים

5 חלק ה' – חשיבה והבעת דעה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בדף מופיעה דילמה: חברות גיימינג גדולות מעלות מחיר יחד ב-10 אחוז, ומשקיע אומר שזה חכם עסקית. הסבירו מדוע מהלך יכול להיות חכם עסקית ועדיין אסור בחוק.

2. כתבו דוגמה אחת למצב יומיומי שבו הייתם מעדיפים לקנות בשוק תחרותי ולא ממונופול, והסבירו למה.

כרטיס יציאה

מה ההבדל בין שוק תחרותי לשוק לא תחרותי?

מהו תיאום מחירים ולמה הוא אסור?

תנו דוגמה למקרה שבו החלטה עסקית משתלמת יכולה להיות לא חוקית.

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀